

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSKEGA ŽELEZNIŠKEGA NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Boschetto, 5
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
ooo Rokopisi se ne vračajo. ooo

Naročnina
za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Duh množic v razrednem boju.

V nemških stavbenih strokah so povzročili podjetniki boj z delavstvom, ki presega obsežnosti vse dosedanje boje posameznih strok. Stotisoče je delavcev, ki so prizadeti pri tem boju, nasproti njim pa stojé, ne morda posamezni kapitalisti, ali pa skupina kapitalistov posameznih krajev, temveč vse najmočnejše organizacije podjetnikov cele države.

Če opazujemo ta velikanski boj, potem se nam vidijo bivši boji preteklih časov le malenkostni in neznatni. Pa brez ozira na to merilo današnjih bojev s preteklimi in na boj sam nas zanimajo predvsem bojevniki. Sili nas, da si ogledamo ljudi, ki so se podali v ta boj, da z njimi občutimo njih strasti in bojne poteze, ki bodo odločale v tem boju.

Ko so se delavci podali prvič v boj napram podjetništvu, je bil ta pojav podoben nepripravljenemu koraku obupnosti in značilno je bilo, da ti boji niso bili naperjeni proti celotnemu razredu podjetništva, temveč le proti onim posameznim podjetnikom, ki so vsled svojega brezmejnega izkoriščanja svojih delavskih sužnjev končno vendar dosegli, da je sovražstvo priklopelo do vrhunca in so se slednji postavili po robu v obrambo svojih človeških pravic.

Delavec je spoznal, da je od osebe podjetnika odvisno, če se njega bolj ali manj izkorišča, da je pa izkoriščanje samo v tesni zvezi z gospodarskimi razmerami, da se torej mora izpremeniti te gospodarske razmere če se hoče osvoboditi delavca. Proti kapitalističnemu načinu proizvodnje so šli torej delavci v boj. V tem boju se jim pa ni več postavil nasproti posamezni podjetnik, temveč celi njihov razred in pričel je boj delavskega razreda proti razredu posejajočih.

V razrednem boju je na strani delavstva velikanska množica prizadeta. Čim večja je ta množica, temveč upanja je na ugoden uspeh in to dejstvo zna delavstvo ceniti. Dokler je bil delavec sam in navezan na svojo lastno moč, toliko časa ni mogel na stopati proti vsemogočnemu podjetniku, kajti posamezen delavec je proti posameznemu podjetniku skoro brez vsake moči. Vse drugače je pa, če se vsi ti posamezni združijo v močno zvezo. V množici postane posameznik močan. Priuči se zaupati moči množice ter iskati v nji svoje nade in uspehe.

Verno zaupanje v množico obdaja modernega proletarca. Osvoboditelja ne išče več v posameznem in tudi ne v veliki čeznaravni individualnosti, temveč v splošnosti množice, ki je sestavljena iz veliko majhnih posameznih moči.

Iz tega skupnega duha se izteka močan vir moči proletarskega boja za osvoboditev

delavstva. Z uspehom množice se pa ne poviša le moč vseh, temveč tudi posamezni delavec se duševno na novo oživi. Ljudje ki so preje brezmišelnost in leno živeli tja v en dan, so bili tudi boječi in vse preje kakor hrabri, manjkalo jim je samozvesti in niti upali si niso misliti na izboljšanje svojega žalostnega položaja, še manj, da bi se upali stopiti zanj v boj. Posamezniki so začeli spoznavati moč skupnosti in iz skupne moči so sesali duh osebnega bojavnega razpoloženja. Pogum in zaupanje v moč, navdušenje za boj in ljubezen do svobode so se naselili v proletarskih srcih.

Najvažnejša lastnost, ki se je pa porodila po boju množice v proletarijatu je pa solidarnost. Zvesta tovaršija in heroična požrtvovalnost skupnosti, to dvoje glavnih opor proletarskega početja, se izteka iz duha množice. Delavci vedó, da ni vsaka skupina posameznikov za boj zmžna in dobro jim je znano, da ne morejo neredno in nezavedno skupaj zmetane tolpe, predstavljati idealnih bojevnikov.

V takozvanih krogih inteligentov se ravno sedaj kaj rado povdarja individualnost in nje pravica do svobodnega razvoja.

Na individualizmu se jih upijani veliko, kojih osebnost je sicer jako malenkostna, in tako pride, da gledajo taki individualisti z nekim vzvišenim preziranjem na množice. To pa le dokazuje, da nimajo individualitetah, pravega pojma, kajti ravno individualisti bi morali v prvi vrsti pozdravljati vstajanje množic, ker ravno to in edino le to probuja osebnost v tisočih ljudi. Vstajanje množice pomenja ob enem tudi osebno vstajanje toliko in toliko tisoč delov množic.

Če ves svet z največjo pozornostjo sledi velikanskemu boju, ki se sedaj bije v nemških stavbenih strokah, potem je gotovo, da tudi mi obračamo vso svojo pozornost na bojišče, ter opazujemo tako šanse boja kakos osebe bojevnikov. Veseli nas, če opazimo pojav, po katerem se da soditi, da bo zmaga na strani proletarijata in iz vsega srca se razveselimo, če se bo posrečilo premagati mogočnega nasprotnika. Ravno tako pa, kakor smo deležni zmage in veselja, se tudi soudeležujemo porazov in nesreč naših bojujočih se bratov. To pa le zaradi tega, ker nas vežejo z njimi tudi osebne simpatije.

Velikanski boj, ki je v polnem teku, mora, kakor nas uče dosedanje izkušnje vseh velikih bojev, razviti vsa ona osebna svojstva, ki napravijo posameznega delavca boljšim in njegov razred za boj sposobnejšim. Kakor velikansko se boj razvija, ravno tako narašča tudi čut solidarnosti in heroična požrtvovalnost v srcih nemškega delavstva. Vedno hujši so udarci bojujočih in ponosnejši ter nadpolnejši vstajajo doslej tlačeni bolj kakor kdaj koli preje.

Brez ozira na neposreden konec nam kaže ta velikanski boj, da smo zopet precej bližje končni zmagi proletarijata. V boju

se probuja proletarijat in v njem si ostri svoje orožje in vsled tega se lahko veselimo bojev, ne samo ker nam lahko prinašajo uspehov, temveč veliko bolj zaradi tega, ker nas usposabljaajo za druge; daljše boje.

Centralizem v strokovnem gibanju.

Angleži in Amerikanci imajo še danes prevladajočo stanovsko gibanje, v kojem se množice stanovsko organiziranih delavcev še niso otresle politično meščanskega upliva. V svojih strokovnih organizacijah pripoznajo najostrejši razredni boj in dobro vedó, da se da podjetnikom le s samostojno delavsko organizacijo kaj odvzeti za delavstvo; politično so pa podrepaniki podjetniških strank.

Njih organizacije so sedaj že prekoračile meje, ki so bile med lokalnimi zvezami in popolno državno organizacijo; samostalno socijalno demokratično delavsko gibanje se je pa še le v zadnjih letih uveljavilo in se bo končno, — ker potrebno, tudi v teh deželah popolnoma udomačilo.

V Nemčiji in v Avstriji je napravilo delavstvo ravno nasproten razvoj. Jedro delavskega razreda se je tu že v šestdesetih letih odcepilo od meščanske politike in se osamosvojilo popolnoma. Prešlo se je v socijalno demokratičen tabor, kar je deloma povzročila državna uprava in zakonodajstvo. Strokovno gibanje se je pa v nasprotju z angleškim in ameriškim počelo razvijati zelo počasi in veliko kasneje.

Prvotne delavske organizacije so bile početkom šestdesetih pa do sedemdesetih let delavska izobraževalna društva. Le-ta društva so spoznala potrebo boja proti tovarniškemu absolutizmu, ker so spoznala tudi napredujoči kapitalistični razvoj. Kot glavno svojo nalogo so pa smatrala vzgojo proletarijata. V sedemdesetih letih so pričele posamezne stroke snovati svoja strokovna društva, ki so tudi koncem imenovanega desetletja prišla do gotove veljave. Ko se je pa razglasilo izjemno stanje in se začela druga preganjanja delavskega gibanja, so ta strokovna društva zopet razpadla, dokler jih in hajnfeldski strankarski zbor ponovno izpodbudil k temu razvoju. Dotlej so bila zopet delavska izobraževalna društva skoraj edina organizacijska oblika, in ko je po 1. majniku leta 1890 nastalo v vsej Avstriji gibanje v korist strokovnih organizacij, je prišlo v nekaterih krajih do spopadov med zastopniki delavskih izobraževalnih društev in ustanovitelj strokovnih organizacij.

Na severnem Češkem je trajalo to nesporazumljenje do konca devetdesetih let in je vsled tega največ trpela strokovna organizacija tekstilnih delavcev.

Principielni boj je bil seveda že davno preje v korist strokovnih organizacij odločen in izobraževalna društva so po največ hitro ginila ali se pa spreminjala v mešane strokovne organizacije. Po nekaterih večjih krajih jim je pripadla naloga krajevnih organizacij.

V tem času je pričel boj na vseh strokovnih kongresih za notranjo izpopolnitev in zunanjo obliko strokovnih organizacij samih.

Člani bivših delavskih izobraževalnih društev so bili še od prejšnjih časov navaženi na idealne naloge delavskega gibanja in za krajevno omejen delokrog. Nasprotni so pa bili iz inozemstva prihajajoči sodrugi, ki so se zavzemali za centralistično firmo strokovnih organizacij. Temu so se prvi protivili zaradi tega, ker so se posebno bali zvezne avtokratije, ki bi morebiti vzrastla. Zaradi tega so tudi z vso odločnostjo nastopali proti povišanju doneskov in razširjevanju delokroga, kakor tudi proti podporam. Bojazni glede podpor so škodovali tudi demokratizmu.

Iz tega je razvidno, da so bili bolj federalisti nego centralisti. V okrepljenju tega svojega nazora so se radi sklicevali na centralistično državo, katera delavstvo tlači.

Ti navidezni dokazi so bili seveda plemeniti in brez vsakega malenkostnega ozadja, vžlic temu so pa vendar federalisti kakor tudi pripadniki nizkih prispevkov morali propasti, kajti razvoj je bil močnejši kakor njih domnevno dobre bojazni. Delavci se niso dali motiti, temveč korakali so naprej po poti razvoja čez krajevna strokovna društva v organizacije industrijskih okrajev, od teh do deželnih organizacij in konečno do državnih društev z sedežem v stolici države. To pa zaradi tega, ker so uvideli, da je le na ta način pričakovati uspešnega boja delavskega razreda proti razredu podjetništva zato so si rekli:

»Proletariat organizirati, privedi ga do spoznanja njegovega položaja in njegovih nalog, duševno in fizično pripraviti ga za boj in obdržati ga pripravljenega, to je prav za prav program socialno - demokratičnega delavstva v Avstriji.«

Poleg tega so pa še delavci izprevideli, da se ne more iti v boj s »starimi puškami na kresilo«, če se kapitalizem poslužuje v tem boju modernih »mannlicher-jev.« Kapitalizem družijo svoja sredstva in svoje moči v eni točki in z ravno tako združenimi sredstvi in močmi ga podpira razredna država. Delavstvo vse to vidi in nespametno bi bilo, če bi v takem položaju svojo skupno moč delilo na tisoče malih delov in tako oslabele. Da je bila ta taktika dobra in prava, nam dokazuje zgodovina našega strokovnega gibanja.

Tudi kapitalizem je spoznal to resnico. Skušal je naše centralistične organizacije razbiti potem izprtja delavcev, potem razpusta organizacij z državno silo in še s celo vrsto takih čednih sredstev, vse samo zato, ker je upal, da se mu na ta način posreči razdvojiti delavski razred.

Z pomočjo farjev je snoval »črne strokovne organizacije«, na pomoč kliče šovinite in z njih pomočjo snuje narodne delavske organizacije, in na stotisoče izdaja za ustanovitve »žolnih« organizacij.

V očigled takim pojavom je gotovo vsega obžalovanja vredno, da je v trenutku ko se zopet z vso resnostjo pripravlja sovražnik na nov naval, v naših lastnih vrstah t. j. med našimi češkimi sodrugl nastal boj za obliko organizacije.

Od nekdanj je že bila socialna demokracija mnenja, da nam nobena reč ni toliko škodovala, kakor šestdesetletna vojna med nemškimi in češkimi meščanstvom.

Ta boj je dal nazadnjakom vseh vrst moč, da so uspešno ovirali kulturni in duševni razvoj vseh narodov v Avstriji. Plemstvo in klerikalizem sta zasedla vsa uplivna mesta v upravi in svoj upliv izrabljata v korist agrarne klike, katera nam s svojo nesrečno politiko onemogočuje vse dohodke.

Gotovo je, da trpi tudi meščanstvo vsled svoje lastne neumnosti, veliko bolj občutno pa trpi proletarijat, kajti kapitalizem si pomaga s karteli in darovi ter z brezprimerim nasiljem proti delavstvu, nasprotno pa z vso vehemenco upliva na proletarijat počasni razvoj industrije in draginja.

V takih razmerah je naravnost neumevno če češki federalisti mesto starih centralističnih organizacij snujejo sedaj nova društva. Naši češki sodrugi se sami branijo ustanovitvam čeških separatističnih društev ter vztrajajo pri temeljnem nauku, da je uspešen boj napram mejnarodno organiziranemu kapitalu mogoč le z mejnarodno organiziranim proletarijatom.

Nepregledne bi bile posledice tega razpora, če bi se ga ne moglo odpraviti s stvarnimi razlogi, in velikansko bi bilo veselje naših šovinističnih nasprotnikov.

Prepričani smo, da je snovanje čisto čeških strokovnih društev samo epizoda v težkem boju avstrijskega proletarijata, kajti odločen odpor v lastnih vrstah ne more ostati brez posledic in bo le poglobil mejnarodno zvestobo v češkem proletarijatu.

Ker je naravno, da bo ta odpor naraščal, je tudi gotovo, da bratski boj na Češkem kmalu poleže, kajti gotovi zakoni razvoja so močnejši, kakor sanje še tako navdušenih in za boj pripravljenih ideologov. Oni zakoni silijo delavstvo na skupen boj proti skupnemu sovražniku.

Federalizem bi bil danes v strokovnih organizacijah gospodarska smrt za delavstvo. Ker je pa stremenje po življenju močnejše od želja in mnenje posameznih sodrugov, zato se njih želje ne bodo izpolnile in naprej se bo razvijala centralistična strokovno-organizacijska oblika v prospeh mednarodnega proletarijata v Avstriji.

J. P.

Velikanski napredek organizacijske misli.

Brezdvomno se bo v bodočih časih smatralo našo dobo za premagovalko individualizma, ki je v manšesterski teoriji, t. j. v nauku svobodne igre gospodarskih moči našel višek svojega razvoja. Največji zastopniki te teorije so bili industrijski podjetniki in zastopniki velikih trgovskih interesov. Seveda je danes ta teorija že jako zastarela in zato opazujemo tudi dandanes veliko večje zanimanje za organizacijo v vrstah podjetništva, kakor v onih delavstva. Najbolj drastično to opazujemo v Nemčiji, kot oni državi, kjer se je razvil kapitalizem nepri-merno hitro. Tam ne zapazimo le velikega napredka podjetniških organizacij v obče, temveč veliko bolj nas morajo zanimati zveze delodajalcev. Naloga teh zvez delodajalcev je boj proti strokovnim organizacijam delavstva, onemogočenje, odnosno otežkočenje vsakega napredka v delavskem razredu, omejitev povišanja plač ter preprečenje skrajšanja delavnega časa. Po uradni statistiki je pripadalo zvezi delodajalcev v Nemčiji leta 1909 — 159.405 članov in pri teh je bilo vpisanih 3.647.147 delavcev in delavk. Karakteristično pri tem pojavu pa je, da so največji podjetniki tudi najmočnejše organizirani, med tem ko je skoro nemogoče pridobiti za organizacijo male in manjše podjetnike. V arhivu za socialno vedo in socialno politiko, konstatira znani pisatelj Emil Lederer, da delovanje zveze podjetnikov vedno bolj sili na politično polje in se s tem pripravlja na razredno organizacijo. Ta razvoj je posebno v zadnjih letih jako napredoval in se pokazuje posebno tam, kjer se delavske organizacije pripravljajo na naskok. Tako se razvijajo polagoma zveze podjetništva v razredne bojne organizacije, čeprav so se početkom snovale le v obrambo podjetniških interesov. Njih značaj pa postaja tem vidnejši, čim večji je njihov delokrog. Naravno je, da je zveza, katere akcije ne posegajo neposredno v ekzistenco nje članov, že v naprej v ugodnejšem položaju, kakor nasprotna organizacija, ki sme le tedaj raču-

nati na uspeh, če brez vsakega ozira izpostavi interese svojih članov in ki mora še poleg tega veliko žrtvovati v gmotnem in moralnem oziru. To dejstvo se tudi dostikrat opaža v bojih med delodajalci in delojemalci. To je pa dokaz, da so podjetniške organizacije v malih letih svojega obstanka dohitele delavske organizacije ali jih celo v nekaterih krajih prehitile in so toraj močnejše. To je principijelna razlika in ima koristi le tedaj delavstvo, če je javno mnenje na njegovi strani, kar pa tudi vedno bolj gineva. Večjo moč podjetniških organizacij povzroča tudi njih taktika. One namreč pripravljajo večje akcije popolnoma tiho in jim je vsled tega mogoč napad na popolnoma nepripravljenega nasprotnika, kateri v takem slučaju tudi ne more več potrebnega ukreniti v obrambo. Dostikrat je tak nastop tudi zaradi tega potreben, ker se ne zлага z javno zastopanim programom in toraj javnosti o tem ni treba vedeti ničesar.

Ena najvažnejših nalog zvez podjetnikov je, bistvo delavskih pogodb v lastnem delokrogu preurediti in jih zopet spremeniti v gospodsko razmerje. Pri tem ne stoji več v ospredju vprašanja, kakor višina plače, določbe glede delavnega časa, temveč splošna vprašanja, ki navidezno ne posegajo globoko v življenjske razmere delavca in ki imajo navidezno le teoretičen pomen, ki so pa v bistvu kaj važna. Tako n. pr. vprašanje o dokazu o delu. Poleg tega imamo vpeljave, ki naj olajšajo podjetnikom baje, ne da bi se morali zato delavci zgražati n. pr. zavarovanje proti stavkam. Pred nedolгим se je še smatralo tako zavarovanje za utopije, danes je pa že med podjetništvom precej razširjeno. Imamo tudi že »Družbo društva nemških zvez delodajalcev za odškodovanje v slučaju stavk« in »obrambeno zvezo proti škodi zaradi stavk«. Ta slednja je del »glavne zveze nemških delodajalcev«. Zraven vseh teh naprav imajo pa še posamezne zveze, ki ne pripadajo centralnim zvezam, svoje lastne tozadevne blagajne. Na Nemškem je trinajst takih zavarovalnic, ki obsejajo podjetja s 775.000 delavci. Poleg tega pa še dovoljuje devet zvez, s približno 100.000 delavci, podpore od slučaja do slučaja. Pri tem je pa treba še posebno poudariti, da izplačujejo podpore tudi v slučajih izprtij, kar ima zanje ugodno posledico, da člani v časih izprtij ne odpadajo.

Doslej smo se pečali nekoliko obširneje z razmerami v Nemčiji in to ne samo zaradi teoretičnih razlogov, temveč veliko bolj zaradi praktične vrednosti. Nemčija, ki je skoro na višku svojega razvoja, služi kakor znano, našemu podjetništvu v posnemanje in zaradi tega je poznanje tamošnjih razmer potrebno, da razumemo lažje naše domače razmere. Če vpoštevamo kratek čas, in nezadostne lastne izkušnje našega podjetništva, potem mu moramo priznati, da se je razvilo izvanredno hitro. Zveza industrijskih organizacij je obsegala v Avstriji, početkom leta 1909 39 zvez, med temi 18 organizacij po strokah, od katerih je pa samo 7 ali 8 raztezalo svoj delokrog po celi državi. Več kakor polovica zvez je bilo krajevnega značaja in so bile v njih zastopane različne stroke. Po objavljenem načrtu se je raztezal delokrog glavne zveze sledeče: industrijski kataster, organizacija in agitacija, vplivanje na pravne odloke in na zakonodajo, medsebojno sporazumljenje med posameznimi zvezami delodajalcev v sosednih državah itd. Posebno bi bilo omeniti, da se je koncem leta 1909 oziroma početkom leta 1910 priklopilo še sedem zvez. Iz letnega zaključka za leto 1910 je posneti, da je imela ta glavna zveza 68.320 kron izdatkov, od katerih je bilo 51.211 kron članskih prispevkov, med tem ko je svota 16.944 kron vknjižena kot zguba. Od te svote se je izplačalo 12.462 kron podpor, za časa znanega izprtja dunajskih mizarjev, kar je jasen dokaz solidarnosti med interesi industrijalcev in onimi obrtnikov.

(Konec prih.)

Za zboljšanje naših gmočnih razmer ni denarja.

Ta povest je že tako stara in znana, da jo zna že vsak železničar na pamet. Ker pa železničarji ne verujejo tej trditvi, zato se je zdelo vladi potrebno dokazati, da je gola istina, kar železniški minister pove, če treba vsak dan desetim deputacijam. Denarja pa ni ne samo za gmočno zboljšanje železničarjev, temveč denarja sploh ni, če se gre, da bi delavstvo imelo kak dobiček od denarja. Tako je dne 18. novembra lanskega leta v gosposki zbornici avstrijskega državnega zbora nastopil tudi grof Baillet de Latour in izjavil pri razpravi o socialnem zavarovanju v imenu desnice, da se njegova stranka ne more kar nepremiselno odločiti za stvar. Zahteval je v prvi vrsti, da imajo delavci stroške za starostno preskrbo sami plačati, drugič pa, da se imajo državni prispevki pokriti le potom indirektnih davkov, toraj zopet iz žepa delavcev in tretjič, da sme stvar sploh še-le tedaj priti na dnevni red, kakor bodo vse vojaške zahteve pod streho. Vse to se ima toraj preje izvršiti in še-le potem bo cvet (?) gosposke zbornice vzel veledušno socialno zavarovanje v pretres. Dne 7. pretečenega meseca smo pa imeli priliko opazovati, da besede gospoda grofa niso bile tako resne, kakor jih je lansko leto izrazil in da se je gospoda preje pravila rešiti vprašanje starostne preskrbe. Seveda se pri rešitvi tega vprašanja ni šlo za splošno socialno zavarovanje, temveč za rešitev revežev ministrov, katere se je moralo zbog njihovih izvanrednih zmožnosti postaviti na cesto. Ker je med temi tudi gosp. Baillet de Latour, zato je pač umevno, da je šla stvar nekoliko hitreje, kakor je to bivši minister Baillet morda sam mislil pred letom dnj. Ta izvanredno zmožen mož je bil tri mesece in pet dni minister, mislimo pa, da razum državne blagajne živ krst v Avstriji ne ve, da je ta gosp. vodil naučno ministerstvo v Gautsch-evem kabinetu po padcu Badeni-ja. Zato svoje naporno delo bo dobival ta gospod, dokler bo na svetu nepota delal, dvajsetisoč kron pokojnine, kjer za trimesečno službovanje seveda ni preveč. Mož je dobil to pokojnino le vsled tega, ker se ga je vpokojilo z »zopetno vporabo v službi«, kar pa že takrat nobeden ni mislil in je danes sploh izključeno. Njegovi tovarši v gosposki zbornici se niso protivili tej vpokojitvi, kajti vsak izmed njih je ravno v tako nesrečnem položaju kakor grof Baillet sam in naloga avstrijskih davkoplačevalcev je, da vzdržujejo nenadomestljive spomine bivših privilegiranih časov. Oglejmo si jih po vrsti. Najpreje vidimo hrabrega Prade-ja, ki predstavlja cvet avstrijskega nemškega meščanstva, ki je pa obenem tudi častni doktor lipske univerze in ki rešuje bedne Nemce z ustanovitvijo bank in se ne sramuje vleči dvojno penzijo za svojo nedelavnost. Ob strani mu stoji plemeniti Derschatta, ki se je razvil od divjega radikaleca do strokovno naobrazenega železniškega ministra, ter danes poleg dveh penzij še vleče dohodke predsednika avstrijskega Loyd-a. Sledi jima bogatin Abrahamovič, ki je pravi vzor dobrega matematika za svoj žep.

Da pa tudi ljudska (?) stranka krščansko-socialnih socialcev ni pozabila starostne preskrbe, dokazujejo penzije Ebenhoch-a in Gesmann-a. Posebno slednji je moral dokazati, da je le edini on — Gesmann. Na podlagi nekega zastarelega zakona iz leta 1828 si je zasigural letno dvajset-tisočno penzijo. To je bilo seveda le mogoče, ker je dokazoval z »ubožnim spričevalom« svojo potrebo in mu je vladar le na podlagi te prošnje lahko odmeril tako penzijo. Takih eksemplarov je še cela vrsta, ki skupno vlečejo letno skoro en milijon kron. Železničarji, ali tudi še sedaj ne verujete, da ni denarja? Kje bi se tudi jemal, od kar so tisti časi minuli, ko se je še »šace« vzdigovalo. Za vas in vaše zahteve ne bo nikoli denarja, dokler si ga sami ne poiščete. Ker pa dandanes ni več

pričakovati, da bi kapitalisti svoje premoženje zopet zakopavali in vam na ta način nudili priliko »šace« vzdigovati zato se bo treba že drugih sredstev oprijeti, kakor bi se brezdvomno zgodilo penzioniranim ministrom, če bi si sami ne preskrbeli starostne preskrbe.

✱ DOPISI ✱

Herpelje - Kozina. — O postajenačelniku g. Handlerju Vam imamo zopet nekaj povedati in sicer kako on vpoštevja službene predpise za osebno varnost.

G. Handler se kaj rad kratkočasi s potniki, čeprav vsled tega kmalu zamudijo vlak. Tako je bilo tudi dne 7. junija t. l. pri brzovlaku št. 301, ki stoji na herpeljski postaji le nekaj minut. Pogovarjal se je gospod Handler s potniki, kateri so imeli seboj tudi otroke. Sprevodnik je opozoril potnike, da je treba vstopiti. Ko je bil čas odhoda, je vlakovodja zatrobil in vlak se je začel pomikati naprej. Zdaj pa so začeli potniki skakati na vlak. Tudi g. Handler je pomagal tlačiti otroke v vozeči vlak. Ko je osebje videlo, da je gosp. Handler ne le pozabil na varnostne predpise, temveč, da celo sam ravna proti njim, je ustanovilo vlak, da se zabrani nesreča. Vse je groze trepetalo. In če bi se bila prigodila nesreča, kdo bi se moral zagovarjati pred državnim pravdnikom? Gotovo sprevodnik. Saj g. Handlerju je vse dovoljeno. Opomnimo pri tej priliki tudi na to, kako so se v pretečenem letu nekatere dame, ki so bile na poletnem »odmoru«, ponosno sprehajale po kolodvoru in prekoračile tire, kadar se jim je zdelo. Ko jih je pa zavrnil nek uslužbenec rekoč, da je radi osebne varnosti zasebnikom prepovedano hoditi čez tire, je dobil odgovor, da imajo dovoljenje od načelnika.

Da je g. Handler prijatelj godbe, smo svoječasno že omenili. Da pa pusti g. Handler sokolske godce svirati kar med tiri, med tem, ko se premikajo vlaki, kakor je bilo to o priliki izleta v Bazovico, pa vendar ne sme biti, in če igrajo še tako lepe slovenske komade. Mi smo pač mnenja, da ima herpeljska postaja, kakor vse druge služiti, prometu, ne pa prireditvi koncertov. Mnenja smo tudi, da morajo varnostni predpisi veljati za vsakogar, tudi za poštarkega mojstra.

Če gospod Handler ne pozna varstvenih predpisov, naj se jih pa uči, da ne bo več spravljal ljudi v nevarnost.

Dobra vzgoja asistenta Rupa-ja v Ljubljani. ki si jo je baje pri svojem dolgoletnem vojaškem službovanju in prostovoljnem (?) izstopu iz iste pridobil, napreduje imenitno in če vsa znamenja ne varajo, potem bo možakar kaj kmalu sposoben za tekmovanje s kakim zarukanim Izancem. V začetku mu sicer nismo zamerili, ker smo pač mislili, da ga še »komis« šegeta, sedaj bi bil pa že vendar čas, da opusti svoje neslanosti in se posveti bolj učenju potrebnih predpisov, katere bo še nujno rabil. Posebno bi mu priporočali, da se ne vtika v stvari, ki ne spadajo v njegov delokrog in katerih tudi ne razume ter da ne posluša tako vestno temeljitega strokovnjaka (?) mojstra Kosec-a. Če mu bo ta dajal službene nauke, potem se seveda ne smemo čuditi, če je ljubljanski državni kolodvor bolj podoben svinjskemu sejmu, kakor pa železniški postaji. Ravno tako bilo tudi priporočljivo, če bi se fante hotelo nekoliko privaditi na občevarje z zreliimi družinskimi očeti in bi ne videlo v vsaki uniformi bivšega tovariša v vojašnici. Pri nas namreč prevladuje mnenje, da smo železničarji zato na železnici uslužbeni, da uvažujemo v prvi vrsti trgovski značaj podjetja in ne zato, da bi z nami uganjali nezreli mladiči neokusne šale. Če ima fante tako veselje z vojaškimi igračnicami in raporti, ki dokazujejo nekaj poseben okus, potem se mu nudi ravno sedaj najlepša prilika, ker se bliža nabor za bodoči Kriegerverein. Naše potrpljenje je precej pri koncu in se izziva-

jočih neslanosti ne bo kaj kmalu konec, potem ni naša krivda, če se morda kdo spozabi in bliže seznanj z onim delom glave, ki posebno pri oslu igra značilno vlogo. Na razpolago imamo sicer še precej delikatnih stvari, ki ne soglašajo do pičice z določbami službene pragmatike ali ker upamo na pobiljšanje, naj ostanejo še en čas v rezervi. Pripomnili bi pa le toliko, da so sicer državne železnice v obče pribežališče nesporjenih grešnikov, da pa vendar najdemo v njih birokratičnih določbah tudi mesta, ki omogočujejo kako v gotovih ozirih neprijetno spremembo....

dobroželeči in vdani...

Ljubljana, južna železnica. — Upravi južne železnice je počel v obče naraščati greben in da se opazuje v Ljubljani to najbolj, ima svoje posebne vzroke, katere bi uslužbenci že lahko sami spoznali. Prišli smo srečno tako daleč, da smemo v najkrajšem času pričakovati, da bo imel vsak kmet na železnici več vpliva kakor lastni uslužbenci izpolnjujoči jasne službene predpise. Da ta trditev ni pretirana, dokazuje sledeči slučaj, ki je tudi zaradi tega zanimiv, ker nam v popolni nagoti kaže škodljive posledice klerikalne prevlade v deželi. Bilo je pred dvema meseci. V postaji prijazne okolišanske vasice Borovnica se je približal ravnokar došlemu vlak, vozečemu proti Ljubljani, kapaciteta tamošnje okolice, bogataš, deželni poslanec, upravnik klerikalnega Uniona itd. itd. gosp. Kobi. V svesti si svojega, po neumnosti in nerazsodnosti volilcev ter ne dovolj prebranih kmetov zadobljenega vpliva, se je hotel možakar pokazati ter skušal zasesti prostor v takozvanem »Damencoupe«. Službujoči sprevodnik sodrug G. ga je, z ozirom na tozadevne stroge predpise, opomnil, da to ni dopustno, kar je pri inteligentnem (?) kmetu izzvalo največje ogorčenje, računajoč s tem, da je bila s predpisanim pojasnilom razžaljena posebna svetost njegovega denarnega žaklja. Dal je tudi takoj duška svoji pravi naravi, kar je naravno povzročilo primeren odpor se strani sprevodnika. Beseda je dala besedo, in če je slišal gospod poslanec Kobi par grenkih resnic, potem je bila to le posledica njegovega neotesanega nastopa. S tem pa gospod ni bil zadovoljen, maščevati se je hotel, kakor mu to predpisuje ljubezen do bližnjega, ki je tudi podlaga vsega njegovega delovanja in napisal je v pritožno knjigo v borovniški postaji celo stran dolgo pritožbo. Da je tudi užaljeni sprevodnik storil potrebne korake, ter prosil od uprave dovoljenja v sodnijsko preganjanje klerikalne neotesanosti je pač naravno. Zdaj se je pa pokazala vplivna moč klerikalne svetosti. Ne da bi bila uprava dala svojem uslužbencu priliko, pred sodnijo dokazati svojo nedolžnost, je vrgla prošnjo v predal kakega južnoželezniškega jurista, kjer je srečno počivala dva meseca. Ker je pa med tem potekla postavna doba vložitve tožbe radi razžaljenja časti, je sprevodniku vsak daljni korak onemogočen. V dokaz pa, da vsa uprava južne železnice ne spi, je kaznovala dne 20. p. m. sodr. G. s tem, da ga je odtegnila od službe pri osebnih vlakih in ga trajno dodelila tovarnim vlakom. V očigled tega dejstva je vsaka kritika nepotrebna, ker dejstvo govori samo na sebi dovolj jasno. Vseeno bi pa pripomnili, da bi taki slučajji bili nemogoči, če bi si bili uslužbenci svesti svoje moči in če bi južnoželezniški, napredni in svobodnomiselni uradniki ne bili podobni staremu »pipcu«, kadar vidijo kako klerikalno korifejo, pa če ima prav »čik« v ustih.

Južni železničarji, tudi ta slučaj vam dokazuje, da je le v edinosti moč in da vam brezbriznost in klečplaztvo prav nič ne koristita.

Iz železničarskih krogov se nam poroča: Da so železničarji po veliki večini jako pripraven element za štafazo svojim največjim nasprotnikom, to je dejstvo, o katerem niti ne dvomimo. Ker se je pa to dejstvo, posebno v Ljubljani začelo v zadnjih časih jako neljubo pojavljati, zato menda ne bo škodovalo,

če se ljudem pokaže škodljivost takega početja. Daleč se namreč niso časi, ko so ljubljanski železničarji živeli v domišljavem mnenju, da je smrtni greh, če sedi v gostilni poleg nadsprevednika zavirač, ali pa celo poleg strojevodje kurjač. Ta mnenja tudi se danes niso do cela odpravljena in njih žalostne posledice se lahko opazuje na vseh koncih in krajih. To mnenje je pa le tedaj prevladajoče in merodajno, če so železničarji sami med seboj ali pa v krogu zavednega delavstva, takoj pa zgine, če se družabno življenje preseli v narodne kroge. Tako opazujemo redno pri prireditvah N. D. O., ki životari izključno ob brezbriznosti organiziranih, pa ne dosti zavednih delavcev, — da jih posečajo železničarji z družinami vred, ter s tem omogočujejo nenaravno reklamo za to protiproletarsko gibanje. Če bi pri teh posetih bili naši sodrugi tako konsekvantni, glede »svetega Kastengeista«, kakor so v domačih krogih, potem bi se gotovo morali vprašati, poleg koga sede vendar pri teh priredbah. In če bi potem odprli svoje oči, bi jih gotovo iznenadilo dejstvo, da pravzaprav v takih krogih niso na mest in bi prav le tu bil »Kastengeist« opravičen. Kdo pa so »Macher-ji« N. D. O. Nezrela, delavskih pravic in dolžnosti nezavedajoča se mladina, katera se klanja brezmejnemu terorizmu meščanskih krogov in se rekrutira po veliki večini iz čevljarstvih, krojaških in trgovskih delavnic. Toraj z elementov ki so tudi v naših krogih prevladajoči, z edino razliko, da je tu zrel, svoje človeške dostojanstvenosti zavedajoč se material, med tem ko prevladuje v nasprotnem taboru klečeplaztvo, hinavstvo in brezbrizno stremljenje po momentanem veselju. Če bi železničarji uvaževali to nepobitno dejstvo, potem bi se v najkrajšem času lahko prepričali, da so priredbe N. D. O. in raznih drugih potrebnih (?) društev, nemogoče, ker ne bi bilo štafaže, nasprotno bi si pa pridobili na ugledu, ne le v lastnih vrstah, temveč tudi pred nasprotniki, ker bi vse uvaževalo in čislalo njih zaveden značaj. Upamo, da bodo te vrstice za enkrat zadostovale....

Novo mesto na Dolenjskem. V zadnjih številkah najbolj informiranega(?) slovenskega dnevnika »Jutra« opazamo neko stremljenje, ki nas seveda ne iznenadja. Reševalec(?) vseh slovenskih slojev opazuje namreč, da med železničarji ni pravih kalinov, katere bi lahko krmil s svojo škandalno kroniko. Ker bi bilo pa vendar dobičkanosno, če bi se lahko trdilo, da so tudi železničarji že bolni na možganih, zato se je zanje odprla posebna rubrika pod kričavo firmo: Vpijoče razmere pri c. kr. drž. železnicah. Naivnež, ki ne pozna zakulisnega ozadja »Jutra«, bi si morda mislil, da je lističu na tem, da te vpijoče razmere odpravi. V resnici je pa stvar vendar nekoliko drugačna in smelo trdimo, da je vse to pisarenje samo priprava za N. D. O. odnosno Z. J. Ž. Poznavalcu razmer in tozadevnih predpisov kakor zakonov, je na prvi pogled jasno, da imenovane članke piše ignorant, ki nima o železniških razmerah niti pojma. V tem oziru smo tudi lahko piscu iz vsega srca hvaležni, ker je tako hitro razdeljal iluzije, ki so jih morda vendar posamezni železničarji že imeli.

Gre za stvar skladičnega majstra gosp. Schifferer-ja. Naša naloga ni, poučevati »Jutro« o pravnem stališču zadeve same, ker prvič vemo, da bi tako delo bilo dopisniku nerazumljivo in ker moramo drugič konstatirati, da se doslej zakonskih določb in kršilo z nobene strani. Da se zadeva morda nekoliko počasi razvija, to pač radi pripoznamo, vendar nam to ni novo, kot poznavalcem avstrijskega »uradnega šimeljnja«. Mislimo pa, če se že kdo za stvar zanima, da obrne ost tja, kjer bi eventualno utegnili koristiti in to je v tem slučaju »strokovno zadržna zavarovalnica proti nezgodam avstrijskih železnic na Dunaju« in ne »ravnateljstvo drž. žel. v Trstu« in še manj »tržaško ravnateljstvo zavarovalnice proti nezgodam«, katero zadeva približno toliko briga, kakor nas brezmejna brezmiselnost »Jutrovih« čitateljev. Če

»Jutro« upa z neslanimi napadi omehčati srca merodajnih krogov, ali pa če morda pričakuje, da se kdo ustraši njegove korajže, potem mu lahko že danes povemo, da se prokleta moti. Naši gospodje imajo namreč tako kosmate ušesa in tako trdo kožo, da so pred napadi »Jutra« popolnoma imunni. Za vse železniške uprave in naprave je edino zdravilno sredstvo: do zadnje konsekvence izvedena strokovna organizacija uslužbenec vseh kategorij železniške službe. Ta se pa seveda ne sme naslanjati na sleparske obljube N. D. O. ali Z. J. Ž. ter ne iskati tam priljubljene teorije in prakse klečeplaztva in denuncijanstva, temveč izpopolnjevati se mora iz neodvisnih in zavednih železničarjev. To vejo tudi slovenski železničarji prav dobro, zato so tudi poskusi po ovinkih pridobiti železničarje za narodnjakarsko frazarijo brezuspešni in zaradi tega bi zaklicali »Jutru«: Schuster bleib bei deinen Leisten.

Iz Opatije. — Kako zna g. inšpektor Grundner varčevati, nam kaže sledeče:

V okolici južno-železniške postaje Matulje-Opatija stanujoči zasebniki večkrat kupujejo strojni pepel. Tozadevne nakaznice spiše progovzdrževalna sekcija v Št. Petru in nato mora progni mojster prositi kurilniškega načelnika v Reki, da pošlje vozove v Matulje, mesto v Sapijane.

G. Grundnerju pa to ne ugaja, ker se dotični znesek ne vpiše na račun vlakovno-pospeševalnega oddelka, temveč na račun progovzdrževalnega ravnateljstva.

V pogovoru s postajenačelnikom je g. Grundner rekel: »Nič nimam proti temu, če se strojni pepel kar tukaj brezplačno oddaja.

Uprava južne železnice hoče varčevati, gosp. Grundner pa ne mara; raje varčuje drugod, kjer ni na mestu.

Nadkurjači v železniškem ministerstvu. — V torek, dne 31. maja t. l. je odšla k železniškemu ministerstvu deputacija nadkurjačev, da tam predlože zahteve te kategorije. Deputacijo je predstavil član osrednje personalne komisije sodr. Hrovat. Sprejela sta jo višja stavbena svetnika gg. Willinger in Rosner ter inšpektor g. Korn. Zahteve, ki jih je deputacija predložila, so v bistvu tiste, kakor so tudi že predložene v razpravo osrednji personalni komisiji. Člani deputacije so te zahteve utemeljevali tako prepričevalno, da so bili gosdodje primorani pripoznati opravičenost in potrebo nujne rešitve perečih vprašanj. Pripoznali so tudi odgovornost nadkurjačev za razvoj eksekutivne službe in obljubili, če bo dovolilo finančno ministerstvo potrebna sredstva, takojšno rešitev sledečih zahtev. Poleg nočnoslužbenih doklad, dobo še kot odškodnino odpadle kilometrine nadkurjači 20 kron mesečno. Nadalje se jim dovoli letno tri modre platnene obleke, letno eno kapo in suknjo poleg kožuha ter zimske kape. Onim kurjačem, ki opravljajo službo nadkurjača, pa še nimajo začetnih plač nadkurjačev, se skrajša čakalna doba v avanciranju tako, da dobe preje plačo te kategorije. Vzlic temu bo pa še nadkurjačev, ki bodo vstrajno trdili: organizacija za nas nič ne stori, kakor to trdijo profesionalisti po nekaterih krajih. Mi bi jim pa na to le odgovorili: Uspeh je odvisen le od moči. Organizacija ni bog, ki pozna čarovna sredstva, temveč je le reprezentant naših duševnih in fizičnih sil.

Nekoliko zgodovine o Zupančičevem demagoštvu.

Prejeli smo in priobčujemo:

Že dalje časa rogovili v Trstu nek Josip Zupančič, vpokojen uradni sluga državne železnice. Z njegovim demagoškim nastopom se mu je posrečilo dobiti nekoliko zaveznikov, ki mu pomagajo graditi stopnice na tako zaželjeni stolček društvenega predsednika, potem katerega si močicelj domišlja, da bo zlezal na mesto železničarskega tajnika. Ta človek, ki nima ni-

kakoršnih drugih zaslug za seboj, kakor da je ustanovil pevsko društvo »Adriaperle«, in da je intrigiral kjerkoli je le mogel, tudi v Gorici kjer je kot skladišni nadzornik državne železnice na tako čuden način opravljal svojo službo, da je bilo ravnateljstvo državne železnice primorano, ga postaviti pred disciplinarno komisijo, potem katere je bil degradiran za uradnega sluga.

Dalje časa smo molčali, ker se nam ta človek ni zdel vreden, da bi mu naredili to čast, ter javno kritikovali njegovo postopanje. Ker se pa zadnji trenutek oklepa organizacije, katero je mislil vporabiti kot sredstvo v dosegu svojih sebičnih namenov, je bila centrala splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva primorana, mu na jako razumljiv način naznaniti, da je vsako tako njegovo stremljenje neuspešno, ker ima proti njemu toliko gradiva, da bi ga bila že zdavnaj izobčila iz društva, če bi se ne bil l. 1907 obvezal, odkloniti vsako mesto v odboru in če bi ne bil obljubil, da bode poslej miroval.

Da zve javnost železničarjev kak subjekt je ta oseba, sem, četudi nerad, primoran opisati sebično postopanje tega novega železničarskega odrešenika.

L. 1906 pri ustanovitvi železničarskega tajništva v Trstu je bil ta večni prestolonaslednik isti, ki je prežil na mesto tajnika. Po svojem delegatu, ki ga je poslal na dotično konferenco, se je pustil predlagati kandidatom. Seveda je ostal z glasom svojega emisarja na cedilu. Prej pa je pripravil potom denunciacij prav po krščanski navadi za se šanse s tem, da je denunciral na Dunaju sodruga Kopača, na kar mu je Kopač na javnem shodu v obraz zabrusil ime denuncijant. Sestavilo se je razsodišče katero je enoglasno obsodilo Zupančičevo postopanje. Med tem časom je bil prestavljen v Gorico in se je tam hotel znovega vsiliti ondodnim železničarjem, da ga volijo predsednikom na novo ustanovljene vplačevalnice. Pred ustanovnim shodom je obnovil svoje obdolžitve napram sodrugu Kopaču, kar je dalo povod tožbi in obsodbi Zupančiča na primerno zaporno kazen.

Med tem se je izvršila proti Zupančiču disciplinarna preiskava radi zanemarjenja službe, kateri je sledila njegova premestitev v Trst. Ker Zupančič ni hotel sprejeti mesta uradnega sluga, je bil vpokojen. Ker pa s svojo majhno pokojnino ni mogel izhajati, je bilo čisto naravno, da si je iskal v Trstu pri tvrdkah postranski zaslužek.

Začele so se mu sline cediti po tajniškem mestu železničarske organizacije. Poiskal si je zaveznikov, katere je tudi našel in sicer njemu sorodne značaje. Njegov glavni adjutant čuvaj Tomašek, ki ima povsem enake lastnosti z Zupančičem, je bil znova imenovan njegovim ministrom za notranje zadeve. Pa tudi nek delavec, ki bi bil rad dobil mesto vratarja v železničarskih hišah, je skušal potem intrig priiti do korita. Začeli so s tajnimi sestanki, katerih so se vdeleževali razni kverulantje z izgovori, da v celi krajevni skupini Trst II. ni niti enega sposobnega moža, ki bi znal uganjati tako jo kavo politiko, kakor Zupančič in so tega postavili za predsednika skupine Trst II.

Ali značilno je za požrtvovalnost tega človeka, da je pismeno zahteval garancijo za strankino službo za slučaj, če zgubi službo pri sedanjem gospodarju.

Centrala se je postavila na stališče, da človek, ki je toliko deloval proti organizaciji in ki ni bil niti član splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva, ne more biti predsednik ene skupine. Pisala je volilnemu odboru, da za slučaj, če se Zupančič izvoli predsednikom, ga centrala ne more priznati. Vkljub temu pa se je zgodilo, da so njegovi adlatusi z lažnjivim obrekovanjem proti centrali in tajništvu dosegli ta uspeh, da je bil Zupančič 12. marca t. l. izvoljen predsednikom krajevne skupine Trst II.

Centrala je pretrgala vsako direktno občevanje s krajevno skupino, kar je Zupančič vporabil za nadaljno agitacijo proti društvenemu vodstvu. Skliceval je vsaki dan sestanke, stavil na prav demagogičen način vse take predloge na dnevni red, katerih rešitev sploh ni odvisna od državno-železniške uprave, temveč od občine same.

Še celo tako daleč je segalo njegovo demagoštvo, da je spravil iz ravnotežja mirne železničarske žene. Društveno vodstvo absolutno ni moglo še dalje mirno gledati tega početja in je zažugalo Zupančiču, da ga pusti s policijo odstaviti, če ne odstopi.

Dne 4. junija t. l. je demisijoniral celokupni odbor krajevne skupine Trst II. in vsled tega nima nikakoršne pravice več, voditi skupino.

Vsekakor pa misli odstopiti odbor še nadalje terorizirati člane. V to svrhu je sklical 18. junija železničarski shod, na katerem je Zupančič točil britke solze in tožil vernim in nevernim poslušalcem svoje gorjč. — Grozdje je pre-kislo — tako je rekel zviti lisjak.

Na shod so prihiteli tudi narodnjakarji, ki so mislili, da bodo v kalnem ribarili. Zupančič, ozir. odstopni odbor je za ta shod razpošiljal vabila v nemškem in slovenskem jeziku pisana tako, kakor je zmožen pisati le kak Tomašek. Pa tudi vse ostale krajevne skupine v Trstu je povabil na ta shod.

Ker sem bil tudi jaz med navzočimi in se mi je gnusilo čevkanje in neresnično zafrkavanje Zupančičevo, sem se prigrabil k besedi da zavrnem demagoga. Ali čujte in strmite! Ko sem pričel izvajati: »Vsled važnih političnih dogodkov v državnem zboru, posebno za železničarje, bi bil pač skrajni čas ponehati s to osebno gonjo in bolj natanko zasledovati dogodiljaje v državnem zboru. železniški minister gosp. Wrba je dejal, da ni denarja, da imajo železnice izgubo in da se za sedaj ne morejo sprejeti predlogi sodrugov Tomschika in Ellenbogna, ki gredo za tem, da se vpelje nočna doklada za čuvaje in razni drugi priboljški. da pa je pripravljen, kadar se zboljša finančni položaj državnih železnic, ko se bode državnim železnicam pripomoglo pri raznih drugih izdatkih nekaj privarčevati, tudi železničarjem privarčevati zboljšanje. — Seveda za železničarje vlada nima denarja, dočim ga je dobila kar 400 milijonov kron za bojne ladje in druge take vojaške potrebe. Slišali smo tudi, da je Turčija dobila od Avstrije 54 milijonov kron odkupnine za Bosno in Hercegovino in da je darovala bosanska vlada nekemu B. erarični gozd v vrednosti 1.400.000 kron, nekemu županu pa gozd v vrednosti 200.000 kron, ker sta si za časa mobilizacije pridobila mnogo zaslug.« Tu mi je policajni komisar Zupančič odvzel besedo, češ, da ne govorim k dnevnemu redu.

Vam g. Zupančič pa povem, da sem z Vami simpatiziral, dokler Vas nisem boljše spoznal, da ste demagog, kateremu ni najti para daleč na okrog in da se Vam tukaj ne gre za organizacijo, temveč zato, da bi postali kak general v železničarski organizaciji in kar Vam je menda najbolj na srcu — da bi dosegli mesto tajnika.

Ni mi bil namen, Vam odgovarjati na Vašo samohvalo, s katero je bil prepojen Vaš govor na zadnjem shodu. Zaslombo iščete pri nižjih slojih, kateri še ne poznajo Vaše zavrato delovanje. Da pa pokažete svojo moč, ste prosili narodnjake iz žolte organizacije, da Vam pridejo na pomoč. Domnevali ste si, da boste s tako nevedno maso imponirali nam starim železničarjem, čeravno ste vedeli, da Vas centrala nikdar ne bode priznala in tudi ne sme priznati, ker predsednik, ki ci iz društvene blagajne izposojuje denar, da ga ne vrne, ki plačuje iz društvene blagajne takozvani »Freibier« in ki poričuje svote od trdk izdanih računov, nima prostora v naši organizaciji, še manj pa zavzemati tako važno mesto. Pa tudi »nobel« je g. Zupančič, kakor kaže to slučaj, ki se je dogodil v zadnjem času.

Peljal se je Zupančič s fujakerjem — seveda ne na svoje stroške — na policijsko ravnateljstvo, da naznani shod.

Ni mi namen braniti sodruga Zinka, ali ker ste ga Vi g. Zupančič na zadnjem shodu hoteli osmešiti s tem, da ste ga vprašali, kdo ga je poslal kot delegata na Dunaj ker Vi ga niste pooblastili, Vam moramo že v svrhu razkritja vaše globoke nevednosti povedati, da je Zinka ministerstvo poklicalo, kakor pokliče vedno personalne komisije in centralne delavske odbore.

Iz računov, ki ste jih Vi vodili pa jasno izhaja, da ste si vsako pot mastno zaračunali, dočim hočete prisiliti izvoljenega delegata, da se po osem dni vzdržuje na Dunaju na svoje stroške.

»Videli bomo« — ste vskliknili — »ali me bo centrala potrdila predsednikom ali ne.« Torej ne kot član hočete delovati v organizaciji, najrajši bi bili takoj general.

Morda mi bode še dana prilika, prihodnjič razkriti vse vaše dosedanje intrige, da Vas pokažem železničarjem in javnosti takega kakor ste. S Tomaškovo limonado, ki jo je točil na tem shodu, se ne pečam, ker takega človeka nisem nikdar smatral resnim.

S tem bi bilo na kratko in v poglavitnejših točkah obračunamo z Zupančičem.

Najboljše je, če železničarji za vedno obrnejo hrbet takim ljudem, ki hočejo s podlim postopanjem razbiti organizacijo, katero so želez-

ničarji zgradili z velikim trudom in požrtvovalnostjo.

V tem ko se zahvaljujem uredništvu za sprejem teh vrstic, beležim
z bratskim pozdravom

Ignac Mihevc.

DOMAČE VESTI

Železniška nezgoda v Bohinju. Bohinjska Bistrica, 28. junija. Osební vlak št. 12, ki vozi iz Trsta na Dunaj, je danes ob 8. dopoldne trčil ob tovorni vlak št. 87, ki je ostal v tukajšnji postaji. Pet tovornih voz je močno poškodovanih. Sreča je se, da ni človeških žrtev. Le pet oseb je lahko, baje neznatno poškodovanih. Škoda na blagu se ceni na 100.000 kron.

Kakor smo doznali, je na dotičnem mestu egibno službo opravljal progni delavec mesto izurjenega ogibnega čuvaja, ki spada na tako mesto. Vrhutega pa je tudi tam blizu naloženega toliko lesa, da strojevodja ne more videti ogibe, predno ne privozi že čisto blizu. To je bilo tudi vzrok, da je vlak št. 12. zavozil na stoječi tovorni vlak.

A za take stvari se g. postajenačelnik jako malo briga. Raje se zabava v klerikalni družbi med tem ko vajenec (Volontär) opravlja službo.

Kontrolna služba na južni železnici. Kadar se človek vozi po južni železnici, mora biti že pripravljen — kakor arestant kateremu policija prevrača žepe — da stopi kontrolor pred njega že kar na prvi postaji in ga nahruli »Fahrkarten bitte«. Ko je potnik potegnil vožni listek iz žepa, ga pomolil kontrolorju pod nos in je isti naredil veliko luknjo v listek, sliši besedi »Danke schön« in potnik bi mislil, sedaj bode mir. Pa na tretji ali četrti postaji že pride drugi kontrolor in zopet ponavlja isto, kar je pred eno uro prvi govoril. Ko je ta procedura srečno končana, vsklikne vsak: »zdej bo pa vendar že enkrat mir. Ali človek obrača, bog pa obrne. Nadleže še ni konec.

Naenkrat vstopi v voz visoki gospod v civilni obleki in nahruli potnika: »Bitte Fahrkarten.« »Za vruga, kdo pa ste vi?« vpraša potnik, na kar sprevodnik nekako sramežljivo pripomni: »Das ist der Herr Kontrollor Pregl.« Hote ali ne hote mora potnik poseči v žep in izvleči že tako preluknjan vožni listek in ga pomoliti temu civilistu pod nos.

Ko je odšel kontrolor Pregl, smo bili trdno prepričani, da bode sedaj mir. Ali o gorje! Komaj smo zapustili postajo Št. Peter, vstopi drugi civilist in ponavlja zopet »Fahrkarten bitte«. Enega gospoda sopotnika, ki je vsled teh vedno se ponavljajočih besed postal nervozen, smo mogli tiščati na klop, da ni planil po tem predrznežu. »Kdo pa ste Vi?« ga vprašam. In zopet pripomni sprevodnik: »To pa je naš gospod kontrolor Frolé iz Št. Petra« in zopet se je ponavljala ista že opisana procedura.

Prišedši v Logatec vstopi v naš kupé ljubljanski revizor Šircelj in ponavlja: »prosim vožne listke — Fahrkarten bitte«.

Lahko si mislite, kako izmučeni smo prišli o Ljubljano. Prisegli smo si, da se prihodnjič peljemo raje po državni železnici v Trst, čeravno je malo dalje.

Ko sem se pogovarjal z nekim sprevodnikom v tej kontrolni gospodi, mi je zašepetal na uho, da sta »Kronenjägerja«. Gorje, če dobi kontrolor na mostovžu dva sprevodnika skupaj, takoj ju naznani. Gosp. kontrolor Pregl je v tem poslu posebno izurjen, ker se je večkrat vozil brez vožnih listkov na svoj dom v Litijo, ko je služboval v Ljubljani. In ker se je takrat dobro izuril, je postal kontrolni organ.

Njegovo postopanje je slično, kakor kega tajnega policista, ki se plazi kakor maček za mišjo, da vjame tatú. Gosp. Pregl nikdar ne vstopi v vlak na postajni strani. Navadno se skrije v stranišču ali pa na zavornici.

Sedaj smo ga sicer šaljivo prijeli, a če to ne bo pomagalo, ga pa primemo trdneje. Upamo, da se poboljša.

Omenimo samo še, da sta ta gospoda prav dobra narodnjaka, sokola itd.

INOZEMSTVO.

Mezdno gibanje pri kanadski železnici. Iz Montreala (Kanada) se poroča, da so uslužbenci železnice Canadian Pacific stavili ultimatum. Ako družba ne ugodí vsem njihovim zahtevam, prične v soboto ob 10 uri predpoldne stavka.

Železniška nezgoda na francoskem Na postaji Villepreux proge Pariz-Dreux se je 19. m. m. vled pokvarjenega stroja moral ustaviti osebni vlak 467. Mnogo potnikov je izstopilo, ker jim je bilo predolgo čakati v vlaku. V tem hipu je iz Granville v polni hitrosti privozil ekspresni vlak 477 po ravnoistem tiru, na katerem je stal osebni vlak. Ker je strojevodja ekspresnega vlaka prepozno zagledal osebni vlak, je ekspresni vlak z vso silo zadel v stoječi vlak. Stroj in osem voz je razbitih. Nastal je ogenj in je zgorelo deset voz. Strojevodja osebnega vlaka je zblaznel. Mrtrih je 18 oseb, ranjenih pa 50. Pri tej nezgodi je ponesrečil tudi pravnik Karla Marksa. Zlomljena mu je leva noga. Med mrtvimi je sedem železničarjev.

Stavka francoskih južnih železničarjev.

Kakor smo že v zadnji številki »Železničarja« omenili, so nastala na francoski južni železnici med upravo in uslužbenci nesporazumljenja. Ker je bila mirna ureditev prepornih točk nemogoča, je prišlo početkom preteklega meseca do stavke. V trenutku, ko to poročilo pišemo, se še ne more konstatirati, kako se še stvar razvije, eno je pa gotovo, da je namreč vse javno mnenje na strani stavkajočih. Kakor poznamo do zadnje konsekvence razvito solidarnost francoskih železničarjev, brezdvomno lahko trdimo, da bodo izšli železničarji južne železnice iz tega boja kot zmagovalci.

Pred petimi meseci so predložili zaupniki južnih železničarjev svoje zahteve. (Na Francoskem je namreč južna železnica ravno tako privatno podjetje kakor pri nas.) Utehljeljevali so te zahteve z grozno naraščajočo draginjo. Kazali so na neverjetno dejstvo, da kurjači, sprevodniki, svetilničarji itd. ne zaslužijo več od 75 do 90 frankov mesečno in da je absolutno nemogoče s takim zaslužkom živeti, ne le samcu, še manj pa celi družini.

V dokaz svoje trditve so navedli cene sledečih, v vsaki družini neolahodnih potrebščin. Uslužbenec, ki ima ženo in štiri otroke, rabi pri največji štedljivosti dnevno:

kruha za	frankov — 90
vina	— 50
mesa	— 80
zelenjave	— 40
špecerijskega blaga	— 50
kurjavo	— 25
obleko, čevlje i. t. d.	— 50
stanovanje	— 60
skupaj frankov	4.45

Povprečna plača južnih železničarjev pa znaša frankov 2.45, toraj naravnost grozna razlika med zaslužkom in faktično potrebo. Na podlagi takih dokazov, so prosili uslužbenci, naj se uprava spusti v pogajanja. Ker pa uslužbenci od 29. januarja, ko so vložili svoje zahteve, pa do konca marca niso dobili nikakoršnega odgovora, je posegla organizacija (Syndicat National) v zadevo ter je z uljudnim pismom prosila ravnateljstvo, naj zadevo čim preje reši, ter je ob enem vprašala, kedaj bi hotelo ravnateljstvo sprejeti deputacijo. Ker tudi na to intervencijo ni bilo odgovora, je naravno, da so se duhovi razburili in da je to razburjenje doseglo najširše kroge. Višek je pa doseglo to razburjenje, ko je uprava brez vsakega posebnega

razloga in le radi manjših pogreškov, kaznovala tri dni zaporedoma glavnega zaupnika železničarjev sohr. Ollivier-ja po pet frankov. Te kazni so učinkovale, kakor goreča žveplenka v sodu, polnem smodnika. Ta nesramnost se je zgodila uslužbencu, ki ni imel niti 100 frankov mesečne plače! Ker je pa proti taki lumpariji protestiral, se ga je enostavno odtegnilo od službe.

Mera je bila polna. Zastopniki vseh podružnic južne železnice s zastopniki osrednjega vodstva organizacije so se sestali, ter se konstituirali v stavkini komite. Vsaki nazaj je bil nemogoč. Določilo se je polnoč 28. maja, ko se udari in ob onem sestavilo glavne zahteve uslužbencev, in sicer:

1. pomnoženje stalnih plač;
2. zboljšanje penzij;
3. vsakotedenski dnevni počitek za vse osebe;
4. ureditev delavnega časa; najvišji delavni čas z desetimi urami na dan;
5. zopetno nastavljenje sohr. Ollivier a na njegovo staro mesto v Nizzi;
6. premestitev prometnega šefa Conturier-a, ki je glavni krivec vseh vladajočih krivic, ki so se uslužbencem dogajale;
8. radi stavke se ne sme nikogar odpušiti odnosno prestaviti in
9. izplačilo dneve za vse dni stavke.

Naravno je, da se je začelo pečati s stavko tudi meščansko časopisje, seveda po svoji navadi. Trdilo je namreč, da so uslužbenci prepozno (!) predložili svoje zahteve in da to-raj uprava ni imela dovolj časa se z istimi pečati oziroma jih proučevati. Da je ta trditev uslužbenec še bolj razdražila, je pač umevno in pravi odgovor na to ponovno provokacijo so dali 28. maja. Stavka je pričela ob polnoči in se še nadaljuje.

Francoska južna železnica sicer ni tako obširna kakor avstrijska in tudi morda za promet ne tako važna, kakor slednja, vžlic temu je pa udarec za upravo osodepoln. Vsega občudovanja vredna je mrzla kri naših v boju stoječih sodrugov, ker se jih ne prestando izživati in jim otežkočuje stališče na vse mogoče načine. Da je ves kapitalističen svet na strani uprave, tega menda ni treba povdarjati, ker so vendar kapitalisti povsod ednaki in imamo od naših domačih tozadevno dovolj skušenj.

Tudi državna uprava, ker kapitalistična, je seveda na strani podjetja in se posebno prefekti južnih pokrajin pehajo za prvenstvo v brutalnostih napram stavkujočim. Tako je n. pr. prefekt pokrajine Alpes-Maritimes, zahteval od vlade, naj mu dopslje vojakov, ki bodo nadomeščali v službi stavkujoče strojevodje in vlada se kaže, kakor bi bila pripravljena ugoditi tej zahtevi. Če se to zgodi, potem so seveda posledice nedogledne in naši sodrugi, kakor tudi drugo industrijalno delavstvo, ne bodo trpeli, da opravlja vojaštvo službo »žoltih«. Kaj lahko bi v tem slučaju, iz zdaj omejene stavke, nastala stavka širših krogov, kar bi pa gotovo tudi vladi ne uga-jalo. Da se to prepreči, se je obrnila orga-nizacija do državnozborske frakcije s zahtevo, da z vsemi sredstvi nastopi napram upo-rabi vojaštva v stavki. Brezdvomno bodo tudi sodrugi-poslanci zahtevo uvaževali in le umestno bi bilo, da tudi vlada uvažuje sklepe zbornice in nje glas. Stavkujoči so se-veda mirni ter čakajo konec boja, dobro vedoč, da so njih zahteve opravljene in da smejo računati na solidarnost vseh francoskih železničarjev. O nadaljnjem razvoju, odnosno koncu stavke bomo poročali v prihodnji šte-vilki.

Bi-li ne bilo dobro, če bi se žene železničarjev politično organizirale?

napisala Emmy Freundlich.

Več kakor desetletje je, kar se trudijo žene v Avstriji organizirati ženstvo delav-skega razreda. Ta agitacija je bila početkom le strokovna in se je raztezala le na žene in dekleta, ki so delale v tovarnah. Dolgo pa ni trajalo, in naše shode za začele pose-

čati tudi take žene, ki nimajo svojih služ-benih dohodkov in ki delajo le v domačem, družinskem krogu. Na ta način smo pridobile naročnice na »Arbeiterinern Zeitung«, in marsikatera med njimi je postala dobra so-druginja, vendar pa nismo mogle vzdržati te žene trajno združene. Poskusile smo z vsem mogočim. Najprvo so ustanovile sodruginje IX. dunajskega okraja »društvo socijalno-de-mokratskih žen«, kar je bilo v bistvu po-dobno nekdanjim izobraževalnim društvom. Te vrste organizacija je pa pokazala celo vrsto težkoč in pred vsem zastarele določbe našega društvenega zakona, ki prepoveduje ženam članstvo pri političnih organizacijah. Sodruginje so bile toraj primorane iskati nove forme organizacije in našle so jo v prosti politični organizaciji.

To sicer in društvo, temveč svobodna zveza, ki je podobna našim lokalnim orga-nizacijam. Mesečni shodi in seje se vrše na podlagi § 2 z. z. in članice dobé splošne-strankine legitimacije.

Take politične organizacije so se izvršno obnesle. Pred dvema letoma smo s tem de-lom pričele in danes štejeemo že 15.000 čla-nic. Vrednost organizacije pa ni le razvidna iz hitrega naraščanja članic, temveč še ve-liko bolj iz napredka v politični organizaciji žen. Danes nimamo več le centralnega dr-žavnega komiteja, temveč vsaka kronovina ima tudi že svoje deželne centrale, ki opra-vljajo delo po posameznih kronovinah. V nekaterih krajih so že danes izključno žene železničarjev, ki tvorijo politične organizacije žen. Zato sem tudi mnenja, da ne bo ško-dovalo, če se železničarskim ženam pojasni vrednost politične organizacije.

Največ žen in tudi velik del moških je, ki se danes mislijo, da je politika nekaka strast posameznikov, kakor n. pr. igranje na karte ali kaj sličnega. Ti vsi, ki tako mi-slijo, nočejo spoznati, da je politika boj in sicer zelo potreben boj.

Take boje so v prejšnjih časih ljudje iz-vojevali z mečem in zemlja je vedno puhtela od sveže krvi. Dandanes se taki boji le v najredkejših časih vojujejo s krvjo. Seveda se še strelja včasih na stavkujoče delavce, če se bore proti brezpravnosti ali pa proti krivičnim davkom. V obče pa se bijejo ne-krvavi boji in to se imenuje: politika.

Nerazsodnemu človeku, ki pač vidi do-godljaje, pa ne pozná vzrokov, se seveda zdi, da je vsa politika le prepir med stran-kami. In ravno žene so, ki često zatrujejo, da zaradi tega časnikov ne čitajo, ker se jim ne dopada ta »prepír«. Ta zunanji pre-pir pa, ki ga žalibog moramo biti, zakriva navidezno boje, ki jih v resnici bijemo.

Oglejmo si le razmere v katerih živimo. Povsodi vidimo bogate ljudi, ki posedujejo vse, karkoli rabimo za proizvajanje stvari: orodje, stroje, železnice in surovine, kakor železo, usnje, kovine, drva, premog i t. d. Drugi del človeštva ne poseduje drugega, kakor svojo delavno moč. Ti slednji morajo s svojo delavno močjo zaslužiti, oddati jo morajo prvim. Zato dobé neko svoto kot plačilo ali plačo. Ta pa ni popolna, kajti de-lodajalec si je obdrži en del kot dobiček. Če pa potem delavni človek hoče kupiti stvar, ki jo je sam napravil, potem mora dati zanj težak denar. Ta dva razreda toraj, na eni strani posedujoči in na drugi nema-niči, bijeta boj, ki ga imenujemo politiko. Nemaniči hočejo višjo plačo, potom tega več kruha, več živeža, krajši delavni čas, toraj več počitka, več svobode, daljše življenje, poleg tega pa tudi še boljše šol, več znanja in razumevanja, ne samo zato, da lažje vo-dijo s svojci razredni boj, temveč da potom pridobljene inteligence dosežejo tudi višje plačilne razrede.

Žalibog si domišlja še cela vrsta želez-ničarskih žen, da one ne pripadajo nema-ničem, kajti njih močje so c. kr. državni uslužbenci. Rade bi zakrile, kako težko iz-hajajo z mrževim zaslužkom v težkih časih draginje. Žive slabše, kuhajo enostavnejše in manj tečno, samo da lažje izdadó za lepše obleke in druge potrebščine, vse le, da žive

»stanu primerno«. Vse te žene mislijo, da je sramotno, če pripoznajo, da ne morejo izha-jati z moževim zaslužkom. Res je sicer sra-motno, če delodajalec država ali pa drugi milijonsko bogati posestniki železnic ne pla-čajo uslužbencem toliko, da bi vžlic naporni službi in največji štedljivosti njih žena lahko dostojno preživeli sebe in svoje, ali sramotno je za delodajalce, nikoli pa za uslužbenec.

Kje naj pa pridejo žene do spoznanja, kje naj se jim pojasni, da imajo vse druge pojme o svetu in ljudeh, kakor bi jih mogle imeti, če vpoštevajo razmere, v katerih mo-rajo živeti?

To je naloga svobodne politične orga-nizacije žen. Ona ima žene poučiti, jim po-kazati nove dolžnosti žen. Tu naj bi žene, ki danes brez spodbude in razvedrila živo-tarijo, spoznale, koliko spodbude in razve-drila tiči v duševnem življenju. Kolikokrat so ravno žene že site življenja, ker imajo opraviti vedno z malen kostnimi skrbmi, ker jim je veliko težje pozabiti na vse skrbi, ter se zabavati z drugimi stvarmi.

Za žene pa nima vrednosti samo izo-brazba v politični organizaciji, tudi njih go-spodarske razmere se lahko preuredé s po-močjo organizacije. Težka draginja se da omejiti le s skupnim delom vseh delavnih ljudi. Če bodo poleg vseh moških tudi vse žene posečale demonstracijske shode proti po-draževanju živil, potem ne bô morala samo vlada slišati glasove množic, temveč tudi meščanski poslanci bodo uvaževati morali te glasove.

Politično organizirane žene železničarjev pa tudi lahko podpirajo svoje moč v njih bojih. Najlepsi dokaz, kako se da zboljšati gospodarski položaj, so dale žene prerovskih železničarjev. V malem mestecu je nastav-ljenih približno 3000 železničarskih družim in pomanjkanje stanovanj je na dnevnem redu. To so vporabili hišni oderuhi, da po-skusijo nov naval na žepe železničarjev. Za sobo in kuhinjo zahtevajo mesečno 34 do 40 kron. Organizirane žene so pa zbrale potrebne podatke in z njimi odposlale deputacijo k železniškemu ministru ter zahtevale, da uprava zida potrebna stanovanja. Reklo se jim je, naj še enkrat poskrbe in izpopolnijo podatke ter naznanijo koliko družin je, ki bi potrebovale stanovanja. To se je zgodilo, in mi-nisterstvo je nato obljubilo, da se še v teku letošnjega leta sezida šest hiš. Kakšen uspeh bi se le bil, če bi ne bila le ena sama orga-nizacija in le nekaj žen temveč na tisoče, ki bi se poprijele take akcije.

Politična organizacija bi imela pa že od tega velikih koristi, če bi se vse žene bolj in temeljiteje zanimale za gospodarske in politične boje. Železničarji tudi deloma spoznavajo, koliko je vredna politična na-obrazba žen in zato tudi naše stremljenje podpirajo kjer le mogoče.

Če bi tudi vse žene, ki so še izven naše organizacije, spoznale potrebo in pristopile k politični organizaciji, potem bi se izpre-menile razmere kaj kmalu in kmalu bi vzeve-tele po vseh krajih ženske organizacije — v pomoč že obstoječim moškim organiza-cijam.

Krščansko-socialno izkoriščanje delavstva.

Delavska para je postala v zadnjih le-tih v javnem življenju tako važen faktor, da se z njo peča vse, kar le leze in gré. Vsemogočna rimska kurija ravno tako, kakor oni, ki so povdarjali še pred nedolгим, da njih naloga ni zastopati interese delavstva, se danes pehajo za prvenstvo v zastopstvu delavskih koristi. Seveda je za poznavalca razmer resnost takega rastopstva takoj pro-zorna in delavec, ki pojmi svoj gospodarski položaj, se ne vjame lahko na nastavljen limanice. Vedna naša trditev, da meščanstvo, bodi si klerikalnega ali pa liberalnega ka-libra, ne pozná naših potreb, bolje rečeno, istih noče poznati tam, kjer bi prišel njih lastni denarni žakelj v poštev, je še danes tako resnična, kakor je bila pred leti in prav

smelo trdimo, da ostane tudi v bodoče. Da se to razmerje sploh ne bo spremenilo nikoli, dokler vlada na svetu bog privatne lasti, to nam dokazuje zgodovina tako jasno, da le bedak lahko pričakuje kaj drugega. Da pa to trditev okrepimo, ni treba sklicevanja na zgodovinske dogodke bivših časov, nasprotno nam sedajnost sama potrjuje naše trditve. V dokaz temu nam bodi dovoljeno pogledati nekoliko za kulise krščansko socialne stranke, ki je ves čas svojega obstanka trdila, da je edino ona poklicana, na podlagi krščanske vere, ki je bajé temelj njenega programa, rešiti vse stanove iz gospodarske bede, v kateri ličijo. Mi smo vedno trdili, da je tak program slepanski in nezmiseln, ker je nemogoče pomagati od enem kapitalistu in izkoriščancu. Reklo se je, da smo tepci in naš slavní socijolog dr. Janez Evangelist Krek, ki vsiljuje svojo učenost tudi še danes železničarjem, seveda le v abstinečni prometni zvezi, nam je vedno obljuboval nasprotnih dokazov. Doslej je obstalo le pri obljubah, gospodarski položaj delavstva v Slovincih pa dokazuje ravno nasprotno. Poleg tega pa tudi čujemo iz tabora bratsko zvezanih nemških krščanskih socialistov kaj čudne stvari, ki so prav pripravne okrepiti tudi naše zaupanje v izvanredno ljubezen naših krščanskih socialistov za slovensko delavstvo.

Kakor znano, je umrl pred par meseci dunajski župan dr. Karol Lueger ki je poleg svojega županovanja vodil tudi »vseavstrijsko« krščansko socialno stranko. Ko je bil mož na višku svoje moči, se ga je nekoč vprašalo, kakšen program ima stranka, katero je on ustvaril in katero vodi. Mož bistro glave, se ni dosti pomišljal in dejal: Moj program se imenuje: Doktor Karol Lueger. S tem je hotel reči; poglejte moje delo in program vam bo znan. I nu, mož je imel prav. V političnem življenju je seveda vplival tak izrek kaj čudno, vzlic temu je pa vendar ta program imel privlačno silo, ki je bila naravnost nerazumna. Kako tudi ne. Če hočemo to razumeti je treba, da se spominjamo prvih početkov Lueger-jerega političnega življenja in stvar nam bo umevna. Na politično tribuno je stopil mlad advokat poln ognja in govorniške sile, pobijajoč vse na desno in levo. Poznavajoč bedne razmere nižjih stanov je to poznanje izkoriščal do zadnje konsekvence in logično je, da je v razmerno kratkem času imel vse za seboj, kar ni bilo prištevati razredu posedujočih. Mase malih obrtnikov, nižjih uradnikov, deloma tudi delavcev so bile za njim, ker se jim je predstavil kot odrešujoči Mesija, katerega so revni sloji tako težko pričakovali. Ker je na ta način pridobil mase za se, mu tudi ni bilo težko dobiti vplivno moč, katero je pa pozneje vporabljal vse drugače, kakor je to prvotno zatrjeval. Na mesto svoječasne gromenja proti židovskemu kapitalu je stopilo najtesneje prijateljstvo z različnimi Rothschild-i in koncem konca sploh ni preostalo drugega, kakor dolgi obrazi potegnjenih obrtnikov, nižjih uradnikov in deloma tudi zapeljanih delavcev.

Doktor Karol Lueger je umrl, z njim je pa umrl tudi program »doktor Karol Lueger«. Takrat se je pokazalo prvič, kako opravičene so bile naše trditve, da stranka brez programa sploh ni stranka. Boj za dedščino, za osebne koristi se je pričel, ko še truplo roditelja ni bilo mrzlo, in od tistih dob se odgrinja vedno bolj zagrinjalo, ki je skrivalo kulise krščansko socialnega odra. Boj za dedščino je v polnem teku in nam kaže v pravi nagoti »sleparske nakane meščanstva napram proletarijatu. V svojih strasteh so prišli dediči tako daleč, da sami kažejo sliko svoje sebične požrešnosti.

Glavno zaslugo pri tem čednem(?) poslu ima glasilo avstrijske krščansko socialne stranke »Deutsches Volksblatt« ki v informatičnem oziru igra veliko vlogo tudi pri našem »Sloven-u«, in katerega izdajatelj je sodnijsko znani ljubimec raznih obligacij Ernst Vergani. Ker je bil ta mož ves čas svojega življenja v središču krščansko so-

cialnega gibanja, je pač naravno, da v teh krogih vladajočo korupcijo pozná do pičice in brezdvomno se mora verovati njegovim sedanjim pojasnilom, ki prihajajo dan na dan v njegovem glasilu in proti katerim se do danes ni upal nastopiti ni eden izmed vodij krščansko socialne stranke. Vseh lumparij, ki so se godile in se še danes v tej stranki godé, seveda ne moremo priobčiti, ker zato nimamo prostora, eno se nam pa vendar zdi neobhodno potrebno, ker samo to dejstvo dokazuje v gorostasi nagoti sleparsko početje v meščanstva napram delavstvu. Kakor smo omenili že preje, se je vjelo tudi nekaj nerazsodnih delavcev na Lueger-jeve limanice, ki še danes tvorijo del krščansko socialne stranke, ki tudi pri nas vegetira pod pokroviteljstvom delavskega zastopnika v državnem zboru gosp. Gostinčar-ja. Ker so pa bajé tudi krščansko socialni delavci ustvarjeni iz kosti in mesa in imajo poleg poželenja po nebeskem kraljevstvu — katero je seveda dosegljivo še-le po smrti — tudi tuzemske potrebe, na katere jih z vso materijalistično brez obzirnostjo spominja želodec, zato so, vpoštevaje od dne do dne neznosnejše gospodarske razmere, postali v zadnjih časih nezadovoljni in v logični posledici te nezadovoljnosti so zahtevali — poleg duševne hrane po raznih božjih potih — tudi grdo in pregrešno materijalističnega kruha. Leta in leta jih ni mogel zadovoljiti obljubljeni kruh, ker je bil skrit v vzvišeni nevidnosti, in na zadnjih svojih kongresih so to svojo nezadovoljnost precej glasno tudi proglasili, seveda le kot dodatek običajnim rožnim vencem. In veste, kaj je to pregrešno poželenje povzročilo v stranki, ki je v pretežni večini kapitalistična? Sin glavnega vodje avstrijske krščanske stranke dr. Gesmann-a je prišel po naročilu svojega očeta v uredništvo »Deutsches Volksblatt« in tam zahteval, da se nastopi v listu z vso brezobzirnostjo napram poželjivosti delavstva in da se v dosego tega vzvišenega namena razbije, odnosno oslabi moč krščansko socialnega delavstva. Gospod Vergani trdi, da tega ni hotel storiti, ker bajé strogo vstraja pri prvotnih načelih stranke, mi smo pa mnenja, da gotovo njegova moralna dostojnost ni tega preprečila. Pa bodi si kakor koli, eno je gotovo. Vodje krščanske socialne stranke slepé s svojimi obljubami delavstvo le zaradi tega, ker ima to delavstvo volilno pravico, v vsem drugem pa ne streme po gmotnem zboljšanju delavskih slojev, ki so jim pravcati trn v peti.

Ravno tako pa, kakor krščansko socialna stranka, tudi druge meščanske stranke nimajo volje pomagati delavstvu, kar bi bilo tudi diametralno nasprotno njih lastnim interesom. To opazujemo lahko vsaki dan pri razpravah državnega zbora. Tri leta že deluje(?) ta korporacija in končni efekt nje delovanja je za delavstvo enak ničli. Socialno demokratični poslanci so že stavili celo vrsto nujnih predlog, ki bi gospodarsko pomagali ne-le izključno delavstvu, ampak tudi drugim revnim slojem, ker bi pa sprejem tistih le malenkostno omejil dobiček kapitalizma, zato so jih vedno odklanjale meščanske stranke. Iz vsega tega sledi, da delavstvo nima prav nobenega povoda delati štafažo ljudskim sleparjem, ki se mu bližajo v uniformah »Sokolov« ali »Čukov«, temveč, da je skrajni čas, da se osamosvoji in postavi na lastne noge.

Razne stvari.

Dogovori o dalmatinskih železnicah. Avstrijski železniški minister Vrba je bil te dni v Budimpešti ter imel posvetovanja z ogrskim žel. ministrom o dalmatinskih železnicah. Predložil je pri tej priliki načrt, po katerem naj bi se zgradila zvezna proga z Dalmacijo od Novega do Knina tako, da bi šla ob reki Uni, katera proga bi bila 75 km. krajša nego dosedaj nameravana. Po večurnem posvetovanju se je doseglo med obema ministroma sporazumljenje glede dalmatinskih železniških zvez. Vršila se bodo v tej zadevi še nadaljna pogajanja.

19 oseb zastrupljenih. V Breitenfeldu blizu Gradca je krčmar Bauer zaklal bolno svinjo, brez da bi bil to naznanil mesogledu. Z mesom te svinje je postregel gostom, vled česar je zbolelo 19 oseb. Kakor se sliši, ne naznani ta krčmar nikdar kolin. Tako se mora pokoriti za njegovo dobičkaželjnost več ljudi.

Strojvodje c. kr. državnih železnic pozor! Ker so razmere v tržaškem ravnateljstvu za strojvodje jako slabe, da, naravnost ne vzdržljive, svarimo s tem sodruge, da naj ne prosijo za premeščenje v tržaški ravnateljski okraj. *Tajništvo.*

Člani krajevene skupine Trst II. pozor!

Centrala splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva na Dunaju je poverila vodstvo skupine Trst II. železničarskemu tajništvu.

Zbiranje članskih prispevkov je tajništvo poverilo sledečim sodrugom:

Ivan Zink, nadsprevodnik.

Štefan Promitzer, mestni mojster.

Jurij Pernul, premikač.

Fran Pernek, sprevodnik.

Karol Stöhler, strojvodja, vsi v Trstu.

Ti člani imajo tozadevna pooblastila.

Opozarjamo člane, da imajo pravico pobirati prispevke edino le gori navedeni sodrugi, nikakor pa ne prejšnji odborniki, ki so demisijonirali. Kdor bi plačal kakemu demisijoniranemu odborniku, ni veljavno in član je na ta način izgubil dotični znesek, ki ga je plačal neopravičenim osebam.

Opozarjamo tudi na to, da demisijonirani odbor kot tak nima pravice sklicevati shodov in sestankov v imenu skupine Trst II.

Železničarsko tajništvo.

Strankin kolek, vžigalice in razglednice je založila goriška deželna organizacija. Koleki se prodajajo, kakor po navadi, komad po 2 vinarja, razglednice po 10 vin. Naročila je nasloviti na sodr. Josip Petejan v Gorici, ulica Tre Re št. 16.

Obracamo se na železničarje, da delajo nato, da se prodajajo strankine vžigalice v vsch tobakarnah in trgovinah, kamor oni zahajajo.

Lahko si jih pa naročijo tudi strokovne organizacije. Zavoj vžigalice (10.000 škatlic) stane franko na dotično postajo 115 kron 64 vin., plačljivo v 30. dneh.

Razume se, da se daje popust, ako se vzame večje število kolekov in vžigalic.

Kakor smo že objavili v eni prejšnjih števil našega lista, je deželna organizacija na Goriškem ustanovila Delavsko hranilnico in posojilnico, registrovano zadrugo z omejenim javstvom, ki sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/2% od dne do dne, sprejema in izplačuje brez vsake odpovedi.

Ker so ta podjetja v korist delavstvu in stranki, opozarjamo železničarje, da se jih marljivo poslužujejo.

Izlet v Trst.

Ljubljanski sodrugi priredijo **v nedeljo dne 24. julija 1910** izlet v Trst.

Za sedaj veljajo sledeče določbe, ki se pa seveda še dopolnijo, čim bodo vse predpriprave dokončane:

Vlak odhaja iz Ljubljane v noči od sobote na nedeljo tako, da prispe v Trst ob prvem jutranjem svitu. To je gotovo ugodno, ker se izletniki pred odhodom lahko naspe in pridejo spočiti v Trst. Pogled na morje pa je ravno ob jutranji zarji naj-krasnejši. Iz Trsta odide vlak v nedeljo okoli polnoči ter dospe v Ljubljano okoli 5. zjutraj. Preskrbljeno pa bo, da bodo vozni listki več dni veljavni ter da se bodo izletniki lahko vračali tudi z dragimi vlaki, izvzemši brzovlake, pri katerih bo seveda doplačati razliko pri vozni ceni.

Cena vožnji s posebnim vlakom je določena naslednje: III. razred 5 K 80 vin. II. razred 8 K 80 v. I. razred 11 K 30 vin. Obenem z voznino je priložiti še 50 v kot režijski prispevek.

Voznina se plača takoj ali pa v obrokih po 1 K. Sprvim obrokom je položiti tudi režijski prispevek, skupaj torej 1 K 50 vin., kateri znesek se smatra za varščino in zapade, če se priglase nees skesa, oziroma se ne udeleži izleta.

Priglasite in denar sprejemajo: Upravništvo „Rdečega Praporja“ (sodruška Franc Bartl in Jos. Berdajs); Strokovno tajništvo (sodr. Iv. Tokan) ter odbor „Vzajemnosti“ (sodruška Iv. Kocmur in Stefan Lehpa mer).

Upravičeni sprejemati priglasitve in denar pa so tudi zaupniki, ki se izkažejo z nalašč za to napravljenimi legitimacijami in ako imajo na razpolago za sprejem denarja tiskana „začasna potrdila“.

Zunanji sodruški, ki se nameravajo pridružiti v Ljubljani, morajo to naznaniti najkasneje teden pred izletom. Obenem s prigrasom je vposlati tudi denar; na zakasnele prijave ter priglasitve brez priloženega zneska se ne bo oziralo.

Izletniki, ki se mislijo pridružiti na zunanjih postajah, morajo to ravnokar pravočasno naznaniti ter vposlati potrebni znesek. To je potrebno, da se lahko določi, v katerih postajah naj se vlak ustavi in pa, ker nepriglasenim vstop v vlak ne bo dovoljen.

Denarne in pismene pošiljke glede izleta je vposiljati edino le na naslov: „Splošna delavska zveza „Vzajemnost“ v Ljubljani“.

Ljubljanski udeležniki dobe vozne listke teden pred izletom v zvezini pisarni, zunanjim pa se doposlje po pošti. Ceno vožnji od izvenljubljanskih postaj naznanimo prihodnjic. Prosi se pa, da kdor se misli izleta udeležiti, to takoj naznani, ker so od števila udeležencev precej odvisne priprave sodrugov v Trstu.

Ker se pri tej prilici nudi tudi železničarjem najlepša prilika, da obiščejo svoje tržške tovariše in s tem dokumentirajo nerazrušljivost vzajemnih vezi, ki nas ž njimi vežejo, zato apeliramo, da se tudi oni udeležijo tega izleta v kar največjem številu. Da so voznine prosti listki tudi veljavni je samo ob sebi umevno, treba je to le takoj naznaniti, bodi si pri gori omenjenih sodrugih ali pa v „Tajništvu železničarskih podružnic v Ljubljani“ — Resljeva cesta 22.

Upamo, da se bodo sodruški v čim večjem številu udeležili ter pri tej prilici omogočili tudi svojim družinam poset mejnarodnega Trsta.

Vršili so se sledeči shodi

In zborovanja

Dne 12. junija t. l. se je vršil v Št. Petru redni občni zbor tamošnje krajevn skupine.

Iz poročila je razvidno, da šteje skupina 138 članov in da je v pretečenem društvenem letu izplačala iz svoje blagajne pet podpor v skupnem znesku 44 kron 80 vinarjev. Dohodkov je bilo 510.70 K, stroškov pa 327.90 K.

V odbor so izvoljeni sledeči sodruški: Rudolf Pust, predsednik; Karol Žabkar, podpredsednik; Fran Čerček, I. zapisnikar; Alojzij Cviki, II. zapisnikar; Fran Razpotnik, I. blagajnik; Matija Svečnik, II. blagajnik; Fran Beber, Josip Tomšič preglednik; Josip Ambrožič, knjižničar.

Podblagajniki za progo so: Alojzij Černe, Opatija, Ivan Strohšack, v Trnovu Bistrica, Andrej Kaluža, Sapijane, Stefan Penko, Gorenje Ležeče, Ivan Klaus, Prestranek.

Odborniki: Anton Princ, Fran Tramsšek, Fran Kasteliz, Anton Mesarič, Josip Kontelj, Anton Cepirlo, Jakob Toličič, Ivan Istenič.

V nedeljo, dne 19. junija je sklicala podr. Spod. Šiška shod po § 2. na Rodici poleg Domžal na kamniški progi. Udeležili so se ga delavci s proge in sledili z vidnim zanimanjem izvajanjem sodr. Tokana in Gec-a, ki sta prišla iz Ljubljane po naročilu podružnice. Shod je bil zelo potreben, ker je dokazal, da so železničarji v teh krajih popolnoma zapušteni in obdani s klerikalno nevednostjo. Uspehi ne bodo izostali, sploh smo mnenja, da bo treba večkrat pogledati v ta najčrnejši del naše domovine.

Vršijo se sledeči shodi

Dne 2. julija t. l. ob 8. uri zvečer se vrši na Jesenicah izvanredni občni zbor tamošnje krajevn skupine z običajnim dnevredom.

K obilni vdeležbi vabi

ODBOR.

Železničarji! Zahtevajte povsod Vaš strokovni list „Železničar“.

Listnica uredništva.

Radi pomanjkanja prostora priobčimo zaostale dopise prihodnjic.

Listnica tajništva.

Nekatere krajevne skupine in vplačevalnice še vedno dolgujejo znesek za poslano brošuro »Moderni politični razvoj«, »Moderni gospodarski razvoj« in »Cilji socializma«.

Opozarjamo vodstva krajevnih skupin in vplačevalnic, ki še niso storila svoje dolžnosti, da to nemudoma storijo, sicer smo primorani v prihodnji številki objaviti vse, ki še dolgujejo.

Za Tiskovni sklad. — Gajšek Maribor 1 krono.

Žrebanje železničarske loterije „Flugrad“. — Odjemalcem srečk železničarske loterije »Flugrad« naznanjamo, da se žrebanje vrši dne 5. avgusta t. l.

Izjava.

»Narodni delavec« je v svoji 25. številki priobčil pod zaglavjem »Z Opčin« napade na mojo osebo, ki so popolnoma neutemeljeni.

Dotičnega dopisnika pozivljam, da dokaže svoje trditve ali pa jih prekliče.

Dokler pa tega ne stori, ga imenujem lažnika in obrekovalca, ki vedoma krade tuje poštenje.

Fran Golnar,

skladišni mojster c. kr. drž. žel. na Opčinah.

Izjava.

Podpisani priznavam, da sem dne 1. maja t. l. razžalil železničarje z žaljivimi besedami proti njihovi časti, obžalujem, da sem to storil in se jim zahvaljujem, da so odstopili od tožbe.

Ivan Kovačič,

posestnik

v Bači pri Sv. Luciji št. 41.

Nobena kapljica

ne koristi tako železcu,
kot požirek
pristnega „FLORIAN-a“!

Človek!

Pomni treh besed:

želodca red!

Postavno varovano.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Dragotin Priora v Kopru.

Restaurant INTERNATIONAL

(Zadružna delavska gostilna)

TRST

Via Giovanni Boccaccio šte. 25

Vsakovrstna pristna vina

Izborno preskrbljena kuhinja z gor-
kimi mrzlimi jedili

Cene zmerne

Gostom na razpolago razni časopisi

Shajališče vseh sodrugov
posebno železničarjev.

VSI SLOVenci V SLOVENSKO TRGOVINO! V. DOBAUSCHEK

Trst, ul. Giosuè Carducci 11 (prej ul. Torrente)

Zaloga izgotovljenih oblek in perila za moške. Kupujem v veliki množini od prvih tovarn, prodajam mnogo in imam male stroške ter mi je tako omogočeno prodajati po

neverjetno nizkih cenah

Za novo sezono, velikanski prejemki blaga, 5000 oblek za moške in dečke od K 14— do 60— Izven tega bogata izbira kostumov, površnikov, jopičev, telovnikov, hlač, srajc, jopič, spodnjih hlač, nogavic, ovratnikov, manšetov, halj, montur (terli) in vsih drugih predmetov za moške. — Specijaliteta lastnega izdelka za delavce; srajce z kormonskega oxforta ter močne hlače in spodnje hlače. — Zgotovljajo se obleke za moške po meri.

Lastna krojačnica Vse po nizkih cenah

Govori se slovensko

Priporočam se najtopleje za Vašo blagohotno podporo.

Fran Uršič

krojaški mojster

Spodnja Šiška — Kolodvorska cesta št. 111

se priporoča gospodom železničarjem v napravo uniform in civilnih oblek po najnižjih cenah. Solidna postrežba.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij
in časnikov v vseh jezikih.